

อุปลักษณ์ในข่าวความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

Violence in The South of Thailand : Metaphor in The News

สุทธาทิพย์ อร่ามศักดิ์*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Sutatip Aramsuge*

Faculty of Humanities and Social Sciences, Suratthani Rajabhat University

บทคัดย่อ

การศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน กล่าวถึงระบบปริชานของมนุษย์ที่นำเอาอุปลักษณ์ไปใช้ถ่ายทอดความคิดเพื่อเชื่อมโยงสิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งไกลตัว สิ่งที่เราไม่คุ้นเคย หรือไม่เคยมีประสบการณ์ กับ สิ่งที่เป็นรูปธรรม หรือเป็นนามธรรมน้อยกว่า ในข่าวปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ปรากฏใน หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด คมชัดลึก มติชน เนชั่น และผู้จัดการ ปรากฏการใช้รูปภาษาถ้อยคำอุปลักษณ์ในข่าวปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสามารถแบ่งตามวงความหมายได้ 5 วงความหมาย คือ วงความหมายเกี่ยวกับความเป็นโรค วงความหมายเกี่ยวกับแบบทดสอบ วงความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง วงความหมายเกี่ยวกับการแสดง และวงความหมายเกี่ยวกับไฟ สะท้อนทรรศนะต่อปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ 5 มโนอุปลักษณ์ คือ 1) ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ความเป็นโรค 2) ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การทดสอบ 3) ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การเดินทาง 4) ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ แบบการแสดง และ 5) ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ไฟ

คำสำคัญ : มโนอุปลักษณ์ ข่าวความรุนแรง จังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The study of metaphor in cognitive linguistics refers to the understanding of the ideas and concepts through another conceptual domain which are less abstract. The articles regarding violence in the south of Thailand which have been published on newspapers of Daily News, Khaosod, Kom Chad Leuk, Matichon, Nation and Manager, can be categorized into 5 conceptual domains 1.Comparing violence with a disease 2.Comparing violence with a Test 3.Comparing violence with a Journey 4 Comparing violence with a Performance and Comparing violence with Fire.

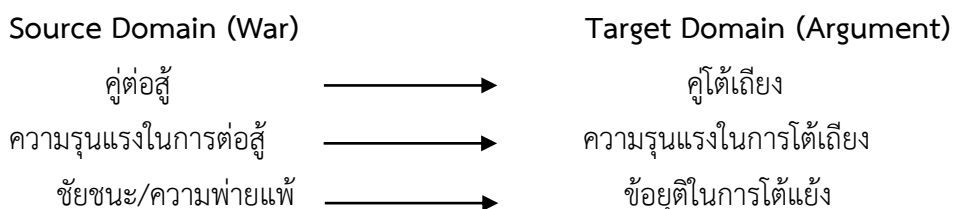
Keyword : Conceptual Metaphor, Violence in the south of Thailand, Glossary

บทนำ

การเข้าถึงอุปลักษณ์ตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน เป็นวิธีการศึกษาความหมายที่แตกต่างไปจากการศึกษาอุปลักษณ์ที่เกี่ยวกับภาพพจน์ทางด้านวรรณกรรมที่มีมาตั้งแต่ครั้งอดีต เพราะเป็นการนำเสนอมุมมองใหม่ที่กล่าวถึงระบบปริชานของมนุษย์ที่ได้นำเอาอุปลักษณ์ไปใช้ในการถ่ายทอดความคิดเพื่อเชื่อมโยงสิ่งที่เป็นนามธรรมกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม หรือเป็นนามธรรมน้อยกว่า

เลคอฟและจอห์นสัน (2003) กล่าวว่า มโนทัศน์ของมนุษย์จะแสดงให้เห็นจากถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันของเรา ดังนั้นการศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์จึงสามารถแสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ที่เรามีต่อเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ด้วย ทั้งนี้เลคอฟและจอห์นสันแบ่งอุปลักษณ์เป็น 2 ประเภท คือ (1) อุปลักษณ์ในระดับถ้อยคำ เรียกว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์ (metaphorical expression) (2) อุปลักษณ์ในระดับมโนทัศน์ หรือมโนอุปลักษณ์ เรียกว่า (conceptual metaphor) หมายถึงความคิดที่เป็นการเปรียบเทียบที่อยู่ในระดับปริชานของเรา

เลคอฟและจอห์นสัน (2003) แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงระหว่างความคิดและการเปรียบเทียบ ผ่านการแสดงกรอบมโนทัศน์ โดยยกเอาวงความหมาย (Domain) 2 วงความหมาย คือ Source Domain ซึ่งเป็นสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบ และ Target Domain เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ จากอุปลักษณ์ในระดับมโนทัศน์ว่า Argument is war โดยแสดงภาพการเชื่อมโยง ดังนี้

การเชื่อมโยงสองวงความหมาย คือ ความหมายที่นำมาเปรียบเทียบและความหมายที่ถูกเปรียบเทียบ แสดงให้เห็นมโนทัศน์ที่ผู้ภาษามีต่อการโต้เถียงว่าเป็นเหมือนกับการทำสงครามที่ต้องมีคู่ต่อสู้ ความรุนแรง และมีจุดจบของสงคราม

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์นั้นอยู่ในภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันของเราและอุปลักษณ์ถือได้ว่าเป็นเสมือนกระจกที่ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวเรา จึงมีการศึกษามากมายที่ใช้อุปลักษณ์มาสะท้อนมุมมองที่มีต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ในสังคม อาทิ การศึกษา “อุปลักษณ์สงครามในข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย” ของจิตติมา จารยะพันธุ์ (2539) ศึกษาเรื่อง พบว่ามีอุปลักษณ์ “ศึก ทัพ ถล่ม บุก ขยี้” ในการแข่งขันกีฬา 10 ชนิด สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมองการแข่งขันกีฬาเหมือนการทำสงคราม

อุษา พงติชัยวิบูลย์ (2544) ศึกษา “อุปลักษณเรื่องการเมืองในภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน” ตามแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสัน ทำให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยที่มองการเมืองว่าเป็นสงคราม การแข่งขัน การพนัน ธุรกิจ การแสดง การเดินทาง การโจรกรรม เครื่องเรือน และสิ่งมีชีวิต

รัชนิยา กลิ่นน้ำหอม (2551) ศึกษา “อุปลักษณที่นักการเมืองใช้: ตามแนววรรณศาสตร์ปริชานและวจนปฏิบัติศาสตร์ จากคำปราศรัยหาเสียง การอภิปราย การสัมภาษณ์ และรายการนายกทักษิณคุยกับประชาชน ผลการศึกษาพบว่าอุปลักษณมี 9 ประเภท คือ การเมืองคือการต่อสู้ การเมืองคือการเดินทาง การเมืองคือการแข่งขัน การเมืองคือการรักษาโรค การเมืองคือการแสดง การเมืองคือธุรกิจ และการเมืองคือการดูแลและทำนุบำรุง

เช่นเดียวกับการอุปลักษณที่พบในข่าวความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับแบ่งแยกชายแดน จากปรากฏในเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ของสำนักข่าวอิศรา หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ กรุงเทพธุรกิจ มติชน เนชั่น และคมชัดลึก ที่พบว่า รูปภาษาที่ใช้เป็นถ้อยคำอุปลักษณ ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ในข่าวความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรูปแบบของมโนอุปลักษณ (Conceptual Metaphor)

อุปลักษณในข่าวความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

อุปลักษณในข่าวความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้แบ่งเป็นสองระดับ กล่าวคือ ระดับแรก รูปภาษาที่ใช้เป็นถ้อยคำอุปลักษณในข่าวปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าจากการศึกษาข้อมูลข่าวปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การใช้ถ้อยคำอุปลักษณที่แบ่งตามวงความหมายได้ห้วงความหมาย ดังต่อไปนี้

ความหมายที่หนึ่ง วงความหมายเกี่ยวกับความเป็นโรค

ถ้อยคำที่ปรากฏ ได้แก่ เชลล์ร้าย เรือรัง ร้ายแรง ทุเลา ฉุกเฉิน ตึง

เครียด แทรกซ้อน ตรวจ เอ็กซเรย์ รักษา เยียวยา เยี่ยม ดูแล ฝ้าระวัง ป้องกัน บรรเทา

ความหมายที่สอง วงความหมายเกี่ยวกับแบบทดสอบ

ถ้อยคำที่ปรากฏ ได้แก่ โจทย์ ตั้งคำถาม ทดลอง วิเคราะห์ ทบทวน ลองผิดลองถูก ถอดรหัส ให้คะแนน

ประเมินผล ผ่านเกณฑ์ คะแนน

ความหมายที่สาม วงความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง

ถ้อยคำที่ปรากฏ ได้แก่ ขับเคลื่อน ก้าว เดินหน้า เดินผิดทาง ถอยคนละ

ก้าว เส้นทาง หนทาง ไค้สุดท้าย ทางออก แสงริบหรี่ที่ปลายอุโมงค์ จุดมุ่งหมาย

ความหมายที่สี่ วงความหมายเกี่ยวกับการแสดง

ถ้อยคำที่ปรากฏ ได้แก่ ตัวละคร เวที เปิดฉาก เปิดตัว แสดง บทบาท เบื้องหน้า เบื้องหลัง

ความหมายที่ห้า วงความหมายเกี่ยวกับไฟ

ถ้อยคำที่ปรากฏ ได้แก่ ไฟ เดือด ร้อน ระอุ ปะทุ

และระดับที่สองมโนอุปลักษณ์ที่ปรากฏในข่าวปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการศึกษาข้อมูลข่าวปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์ 5 มโนอุปลักษณ์ ดังต่อไปนี้

มโนอุปลักษณ์แรก ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ความเป็นโรค

ข่าวปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปรากฏถ้อยคำที่มีวงความหมายเกี่ยวข้องกับการรักษาโรค ได้แก่ เซลล์ร้าย เรื้อรัง ร้ายแรง ทุเลา ฉุกเฉิน ตึงเครียด แทรกซ้อน ตรวจ เอ็กซเรย์ รักษา เยียวยา เยี่ยมดูแล ฝ้าระวัง ป้องกัน บรรเทา โดยถ้อยคำอุปลักษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงมโนอุปลักษณ์ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ความเป็นโรค

มโนอุปลักษณ์ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ความเป็นโรค แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับความเป็นโรค ที่เกิดจากสาเหตุของโรคซึ่งเปรียบกับผู้ก่อความรุนแรง มีประชาชนเปรียบเป็นผู้ป่วย ภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐเปรียบเป็นแพทย์ การแก้ปัญหาเหตุการณ์เปรียบเป็นการรักษาโรค และปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นเปรียบเป็นชนิดโรค

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สอดคล้องกันของการรักษาโรคและความรุนแรงจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถเชื่อมโยงกันได้ ดังนี้

โรค (Source Domain)		ความรุนแรงจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Target Domain)
สาเหตุการเกิดโรค	→	ผู้ก่อความรุนแรง
ลักษณะ/อาการ	→	ลักษณะของเหตุการณ์ความรุนแรง
การรักษา/ป้องกัน	→	การแก้ปัญหาจากหน่วยงาน
ผู้รักษา	→	รัฐบาล / ทหาร

ตัวอย่างที่ 1

ช่วงรอมฎอนคงจะยังลำบากเหมือนเดิม เหตุการณ์ความรุนแรงไม่ลดลง เพราะไม่ว่าขบวนการบิฮาร์ เอ็นมิกกลุ่มเดียวหรือไม่ที่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ เนื่องจากอาจมีกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่เป็นเซลล์ร้าย ที่ยังเห็นต่าง จึงมีข้อเสนอแนะให้พิจารณาพูดคุยกับกลุ่มอื่นๆ ไปพร้อมกัน

(ผู้จัดการ วันที่ 9 กรกฎาคม 2559)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการเปรียบเทียบ ผู้ก่อความรุนแรง เป็นสาเหตุการเกิดโรค โดยการเปรียบเทียบนี้มีการใช้คำว่า เป็น มาแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างคำที่อยู่ในคนละวงความหมาย คือ Target domain (ผู้ก่อความรุนแรง) กับ Source domain คือ คำว่า “เซลล์ร้าย”

ตัวอย่างที่ 2

นอกจากรัฐบาลจะต้องกำชับให้หน่วยงานทหารดูแลรักษาและตรวจเอ็กซเรย์พื้นที่มากยิ่งขึ้นแล้ว ยังต้องเข้าไปเยียวยาแก่ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบและญาติผู้เสียชีวิต

(คม ชัด ลึก วันที่ 8 สิงหาคม 2559)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงความหมายของการแก้ปัญหาของภาครัฐ กับการรักษาโรค โดยการใช้คำว่า “ดูแลรักษา” “ตรวจเช็คขเรย์” และ “เยียวยา” ซึ่งปรากฏในวงความหมายของการรักษาโรค เพื่อให้เราเข้าใจว่า รัฐบาลได้กำชับให้ทหารเป็นผู้ทำหน้าที่แก้ปัญหา เหมือนกับคุณหมอผู้รักษาโรค

มโนอุปลักษณ์ที่สอง การสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การแก้โจทท์

ข่าวปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปรากฏถ้อยคำอุปลักษณ์ที่มีวงความหมายเกี่ยวข้องกับการแก้โจทท์ ได้แก่ โจทท์ ตั้งคำถาม ทดลอง วิเคราะห์ ทบทวน ลองผิดลองถูก ถอดรหัส ให้คะแนน ประเมินผล ผ่านเกณฑ์ คะแนน ทั้งนี้ถ้อยคำอุปลักษณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงมโนอุปลักษณ์การสร้างสันติภาพ คือ การแก้โจทท์

มโนอุปลักษณ์ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบการสร้างสันติภาพกับการแก้โจทท์ ที่ผู้แก้โจทท์ คือหน่วยงานภาครัฐต้องใช้ความสามารถในการสร้างสันติภาพ หรือต้องพยายามในการแก้โจทท์ซึ่งเปรียบกับผลของการสร้างสันติภาพนั่นเอง

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สอดคล้องกันของการแก้โจทท์และการสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถเชื่อมโยงกันได้ ดังนี้

การแก้โจทท์ (Source Domain)

การสร้างสันติภาพ (Target Domain)

การแก้โจทท์	—————>	การสร้างสันติภาพ
ผู้แก้โจทท์	—————>	หน่วยงานภาครัฐ
กระบวนการแก้โจทท์	—————>	การหาทางสร้างสันติภาพ
ผลการแก้โจทท์	—————>	ผลของการสร้างสันติภาพ

ตัวอย่างที่ 1

การแก้ปัญหาความรุนแรงเป็นโจทท์ใหญ่ที่หน่วยงานภาครัฐจะต้อง**ทบทวนและวิเคราะห์หาคำตอบ** การร่วมมือกับขบวนการป็อรเอ็นก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ท้าทายมิใช่น้อย

(ประชาชาติธุรกิจ วันที่ 3 มีนาคม 2559)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงทางความหมายระหว่างวงความหมายที่นำมาเป็นแบบเปรียบ (Source Domain) คือ การแก้โจทท์ ซึ่งใช้คำว่า “โจทท์” ในตัวอย่าง กับวงความหมายปลายทาง (Target Domain) คือ การสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผู้แก้โจทท์คือหน่วยงานภาครัฐจะต้อง “ทบทวน” และ “วิเคราะห์หาคำตอบ” เพื่อหาวิธีในการสร้างสันติภาพดังกล่าว

ตัวอย่างที่ 2

เป็นเวลาหลายปีที่เราพยายามแก้ไขและลดปัญหาความรุนแรงโดยความพยายามหลายวิธี เหมือนเป็น**การลองผิดลองถูกที่ไม่เคยผ่านเกณฑ์** เพราะตัวชี้วัดคือความสงบในพื้นที่ยังไม่เกิดขึ้น

(คม ชัด ลึก วันที่ 20 กรกฎาคม 2559)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงทางความหมายระหว่างวงความหมายที่นำมาเป็นแบบเปรียบเทียบ (Source Domain) คือ การแก้โจทย์ กับวงความหมายปลายทาง (Target Domain) คือ การสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจากตัวอย่างมีการใช้คำว่า “การลองผิดลองถูก” มาเปรียบเทียบกับ การหาแนวทางสร้างสันติภาพของภาครัฐที่ยังไม่มีทิศทางที่จะสามารถสร้างได้ และยังมีการสะท้อนให้เห็นถึงการประเมินผลการแก้โจทย์ที่มองว่า การสร้างสันติภาพของรัฐนั้น “ไม่เคยผ่านเกณฑ์” คือ ไม่สามารถแก้ไขความรุนแรงได้

มโนอุปลักษณ์ที่สาม การสร้างสันติภาพ คือ การเดินทาง

ข่าวปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปรากฏคำที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง ได้แก่ ขับเคลื่อน ก้าว เดินหน้า เดินผิดทาง ถอยคนละก้าว เส้นทาง หนทาง โค้งสุดท้าย ทางออก แสงริบหรี่ที่ปลายอุโมงค์ จุดมุ่งหมาย ทั้งนี้ถ้อยคำอุปลักษณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงมโนอุปลักษณ์การสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การเดินทาง

มโนอุปลักษณ์การสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การเดินทาง แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบการสร้างสันติภาพกับการเดินทางที่มีปลายทางคือ ความสงบของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเปรียบผู้เดินทางกับกลุ่มบุคคลที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมหรือผลักดันให้สันติภาพ ได้แก่ รัฐบาล ขบวนการ BRN และประชาชนในพื้นที่ ตัวเปรียบเส้นทางกับวิธีหรือแนวทางในการแก้ปัญหา และให้ลักษณะการเดินทางเป็นตัวเปรียบกับอุปสรรคหรือสิ่งที่พบระหว่างการแก้ปัญหา

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สอดคล้องกันของการเดินทางและความรุนแรงจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถเชื่อมโยงกันได้ ดังนี้

การเดินทาง (Source Domain)		การสร้างสันติภาพ (Target Domain)
ผู้เดินทาง	→	รัฐบาล / ขบวนการ BRN / ประชาชนในพื้นที่
เส้นทาง	→	วิธี / แนวทางแก้ปัญหา
ลักษณะการเดินทาง	→	อุปสรรค / สิ่งที่พบระหว่างการแก้ปัญหา
จุดหมายปลายทาง	→	ความสงบในพื้นที่

ตัวอย่างที่ 1

จากการที่ร่วมกับศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (DSW) และภาคีเครือข่ายประชาสังคมชายแดนใต้จัดเวทีระดมความคิดเห็นการจัดทำร่างแผนที่เดินทางสันติภาพชายแดนใต้ (Peace Road Map) เพื่อนำเสนอให้ตัวแทนรัฐบาลในการเข้าร่วมหารือกลุ่มตัวแทน

(กรุงเทพฯธุรกิจ วันที่ 2 พฤษภาคม 2559)

จากตัวอย่างข้างต้นมีการเชื่อมโยงความหมายระหว่างสองวงความหมายคือ วงความหมายที่นำมาเปรียบเทียบ (Source Domain) คือ การเดินทาง กับวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบ (Target Domain) คือการสร้างสันติภาพ โดยในตัวอย่างปรากฏคำว่า “ร่างแผนที่เดินทาง” และ “Road map” กับ วิธีหรือแนวทางในการแก้ปัญหา

ตัวอย่างที่ 2

ทุกฝ่ายเห็นว่าการต่อสู้ด้วยกำลังพลและอาวุธของกองทัพ ที่ผ่านมา 9 ปี ยังมองไม่เห็น “ทางออก” และไม่มีแม้แต่ “แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์” แต่สุดท้ายการยื่นข้อเสนอ 7 ข้อ ครั้งหลังสุดของปีอาร์เอ็น-ซี ผ่านยูทิวบ์ เมื่อวันที่ 24 มิ.ย.ที่ผ่านมา จะเป็นอีกเส้นทางใหม่สู่ปลายทางสันติภาพ

(มติชน วันที่ 26 มิถุนายน 2559)

จากตัวอย่างข้างต้น ปรากฏการใช้คำว่า “ทางออก” “แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์” “เส้นทาง” และ “ปลายทาง” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง ซึ่งนำมาเปรียบ (Source Domain) กับวงความหมายที่ถูกเปรียบ (Target Domain) คือการสร้างสันติภาพ โดยคำว่า “ทางออก” “แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์” และ “ปลายทาง” เปรียบกับจุดมุ่งหมายของการสร้างสันติภาพ ซึ่งคือ ความสงบในพื้นที่ ส่วนคำว่า เส้นทาง ก็เป็นตัวเปรียบเทียบที่นำมาเปรียบกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ

จากตัวอย่างข้างต้น ปรากฏการใช้คำว่า “กำหนดทิศทาง” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง ซึ่งนำมาเปรียบ (Source Domain) กับวงความหมายที่ถูกเปรียบ (Target Domain) คือการสร้างสันติภาพ โดยคำว่า “กำหนดทิศทาง” เปรียบกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ

มโนอุปลักษณ์ที่สี่ ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การแสดง

ข่าวปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปรากฏคำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการแสดง คำที่ปรากฏได้แก่ ตัวละคร เวที เปิดฉาก เปิดตัว แสดง บทบาท เบื้องหน้า เบื้องหลัง

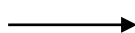
มโนอุปลักษณ์ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การแสดง แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับการแสดง ที่มีผู้แสดงคือ รัฐบาล ขบวนการ BRN ผู้ก่อการร้าย และประชาชนในพื้นที่ โดยตัวแสดงทั้งหมดจะปรากฏอยู่ในฉากหรือสถานที่ซึ่งเปรียบได้กับการแก้ปัญหา ส่วนการแสดงบทบาทเป็นตัวเปรียบเทียบที่นำมาเปรียบกับการกระทำที่มีผลต่อความรุนแรง

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สอดคล้องกันของการแสดงและความรุนแรงจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถเชื่อมโยงกันได้ ดังนี้

การแสดง (Source Domain)

ปัญหาความรุนแรง (Target Domain)

ผู้แสดง

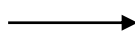
รัฐบาล / ขบวนการ BRN / ผู้ก่อความรุนแรง / ประชาชน

ฉาก/สถานที่

เหตุการณ์เกี่ยวกับการแก้ปัญหา

การแสดงบทบาท

การกระทำที่มีผลต่อความรุนแรง

ตัวอย่างที่ 1

ในสถานการณ์ชายแดนภาคใต้มีตัวละคร 3 ตัว คือ พระเอกคือรัฐ ผู้ร้ายคือผู้ก่อการร้าย และตัวประกัน คือ ประชาชน ตนเชื่อว่าเดือนรอมฎอนจะเป็นเดือนอันตราย ผู้ร้ายจะเอาประชาชนเป็นตัวประกัน
(เนชั่น วันที่ 25 พฤษภาคม 2559)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำว่า “ตัวละคร” ซึ่งแบ่งออกเป็น “พระเอก” “ผู้ร้าย” และ “ตัวประกัน” ซึ่งเป็นคำในวงความหมายของการแสดง มาเปรียบเทียบกับคำในวงความหมายของความรุนแรง คือ รัฐ ผู้ก่อการร้าย และประชาชน

ตัวอย่างที่ 2

รัฐเองควรเปิดโอกาสให้ฝ่ายปกครองได้**แสดงบทบาท**อย่างเต็มอัตรา เช่น มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ตลอดจนกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเข้ามา**มีบทบาท**ให้มากที่สุด เพราะหน่วยงานปกครองเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ส่วนทหารต้องดูแลในเรื่องความมั่นคงของราชอาณาจักรที่อยู่ตามชายแดน

(ผู้จัดการ วันที่ 20 กันยายน 2559)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำว่า “แสดงบทบาท” และ “มีบทบาท” ซึ่งเป็นคำแสดงกริยาการแสดง ในวงความหมายของการแสดง โดยในที่นี้เชื่อมโยงให้บุคคลในวงความหมายของความรุนแรง เป็นผู้กระทำการวิญญูญเหมือนนักแสดง โดย “บทบาท” ที่ปรากฏในตัวอย่าง สามารถเชื่อมโยงความหมายกับการเข้าไปดูแลใกล้ชิดประชาชนของบุคคลในภาครัฐได้

มโนอุปลักษณ์ที่ห้า ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ไฟ

ข่าวปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปรากฏคำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับไฟ คำที่ปรากฏได้แก่ ไฟ เดือด ร้อน ระอุ ปะทุ

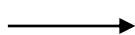
มโนอุปลักษณ์ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ไฟ แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับไฟ โดยปรากฏถ้อยคำที่นำมาเปรียบคือ ไฟ มาเปรียบกับเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น และคำที่มีความหมายเกี่ยวกับระดับความร้อน มาเปรียบกับระดับความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สอดคล้องกันของไฟและความรุนแรงจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถเชื่อมโยงกันได้ ดังนี้

การแสดง (Source Domain)

ไฟ

ระดับความร้อน

ปัญหาความรุนแรง (Target Domain)

ปัญหาความรุนแรง

ระดับความรุนแรง

ตัวอย่างที่ 1

“หยุดยิงเดือนรอมฎอน” วัดใจปีอาร์เอ็น ขณะทีไฟใต้ยังคุกรุ่น ปัตตานีป่วนหนัก ลอบบ่มทหารพรานชุดลาดตระเวนที่ยะรัง พลีชีพหนึ่งนาย

(มติชน วันที่ 20 กรกฎาคม 2559)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการเลือกใช้คำว่า “ไฟ” ที่เป็นถ้อยคำในวงความหมายของไฟกับวงความหมายของปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และใช้คำว่า “คุกรุ่น” ที่เป็นคำในความหมายเปรียบเทียบ (Source Domain) แสดงระดับความร้อนที่กำลังก่อตัวขึ้น มาเปรียบเทียบกับวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบ คือ ระดับความรุนแรงของปัญหา

ตัวอย่างที่ 2

สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ร้อนระอุขึ้นมาอีกครั้งในวันวิสาขบูชา ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงมีภารกิจสำคัญคือออกปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับพี่น้องชาวไทยพุทธที่ออกไปทำบุญตักบาตรและเวียนเทียนเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา

(คม ชัด ลึก วันที่ 17 พฤษภาคม 2559)

จากตัวอย่างข้างต้น ใช้คำว่า “ร้อนระอุ” ที่เป็นคำในความหมายเปรียบเทียบ (Source Domain) ซึ่งแสดงระดับความร้อนที่มีอุณหภูมิสูง มาเปรียบเทียบกับวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบ คือ ระดับความรุนแรงของปัญหาที่มีความรุนแรงสูงอยู่ตลอดเวลา

บทสรุป

จากการศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์และมโนอุปลักษณ์ในข่าวความรุนแรงจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เห็นถึงภาพสะท้อนถึงลักษณะของปัญหาความรุนแรงที่สอดคล้องกัน คือ ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีความรุนแรง (เป็นไฟ) และมีความต่อเนื่องยาวนาน (เป็นโรคเรื้อรัง) ทางภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ (ตัวละคร) จะทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหา และกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา (การเดินทางและการรักษา) โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม BRN และประชาชน เพื่อให้ปัญหาต่างๆ สิ้นสุดลง จนเกิดความสงบสุขแก่ประชาชนและพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จุดมุ่งหมายของการเดินทางหรือการหายขาดจากโรค)

เอกสารอ้างอิง

- จิตติมา จารยะพันธุ์. (2539). *อุปลักษณสงครามในข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต). คณะอักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัชวดี ศรีลัมพ์. (2538). *การศึกษามโนทัศน์ของคำว่า “เข้า”*. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). คณะอักษรศาสตร์.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชเนียญา กลิ่นน้ำหอม. (2551). *อุปลักษณที่นักการเมืองใช้: การศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน
และวัจนปฏิบัติศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). คณะอักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อุษา พงษ์ชัยวิบูลย์. (2544). *การศึกษาอุปลักษณเรื่องการเมืองในภาษาไทยตามแนวอรรถศาสตร์
ปริชาน*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). คณะศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Lakoff. (1987). *Women, Fire and Dangerous Things: What categories Reveal about the
Mind*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff, George and Mark, Johnson. (2003). *Metaphor we live by*. USA: Chicago
- Lions, John. (1996). *Linguistic Semantics: An introduction*. New York: Cambridge University
Press.
- Taylor, John R. (1995). *Linguistic Categorization: Prototype in Linguistics theory*. Second
edition. Oxford: Carendon Press.

ผู้เขียน

อาจารย์สุทธาทิพย์ อร่ามศักดิ์

สาขาวิชาภาษาไทยธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

272 หมู่ 9 ตำบล ชุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี รหัสไปรษณีย์ 84100

e-mail: sutatip_29@yahoo.com